

UCHWAŁA

Dnia 19 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Marek Motuk

SSN Krzysztof Staryk

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale J. H. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w E. oraz R. R. -
prokuratora Prokuratury Okręgowej w T.

w sprawie **J. H.** – prokuratora Prokuratury Rejonowej w E., w przedmiocie
zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 19 września
2023 r., po rozpoznaniu zażalenia Zastępcy Prokuratora Okręgowego w T. na
uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt I ZI 14/23,
w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na pociągnięcie prokuratora J. H. do
odpowiedzialności karnej za czyny z art. 266 § 2 k.k. i art. 107 ust. 1 i ust. 2 ustawy
z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1781)
w zw. z art. 11 § 2 k.k.

uchwalił:

1. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę;
2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb
Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt I ZI 14/23, odmówił wyrażenia zgody na pociągnięcie J. H. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w E. do odpowiedzialności karnej za czyn wskazany we wniosku Zastępcy Prokuratora Okręgowego w T. z dnia 4 lutego 2023 r., sygn. akt 3010-1.Ds.22.2022, polegający na tym, że w okresie od 21 do 25 marca 2022 r. w E. i G., nie dopełnił swoich obowiązków w zakresie ochrony informacji niejawnych w ten sposób, że wykorzystując informacje niejawne, które pozyskał jako funkcjonariusz publiczny - prokurator Prokuratury Rejonowej w E., w toku postępowania przed Sądem Rejonowym [...]. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G., oznaczonego sygnaturą VI P 376/20, z powództwa J. H. przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuraturze Okręgowej w E. oraz Prokuraturze Rejonowej w E., z własnej inicjatywy, uzyskane i wytworzone w związku z wykonywaniem czynności służbowych w sprawach Prokuratury Rejonowej w E. dokumenty pod postacią odpisów:

- [...] postanowień o: wszczęciu i powierzeniu śledztwa, przedstawieniu zarzutów, w przedmiocie powołania tłumacza przysięgłego języka rosyjskiego; protokołu przesłuchania podejrzanego, wniosku. prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania

- [...] protokołu przesłuchania podejrzanego oraz postanowienia w przedmiocie środków zapobiegawczych,

załączył on do pisma z dnia 21 marca 2022 r. nadanego w Urzędzie Pocztowym w E., zatytułowanego: „Kontradyktoryjna refutacja powoda na odpowiedź pełnomocnika obu pozwanych z 08.12.2021 r. na zmieniony pozew z 27.10.2021 r. i na pismo procesowe powoda z 29.10.2021 r. ”, które wpłynęło 24 marca 2022 r., przedłożonego sądowi w dniu 25 marca 2022 r., ujawniając tym samym zawarte w tych dokumentach informacje osobom nieuprawnionym oraz dokonując niedopuszczalnego i nieuprawnionego przetwarzania danych osobowych osób wymienionych w opisanych dokumentach tj. V. M., W. K., K. I. i E. K., w tym danych wrażliwych dotyczących stanu zdrowia V. M., działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego: V. M., W. K., K. I. i E. K. tj. o przestępstwo z

art. 266 § 2 k.k. i art. 107 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. - Dz. U. z 2019 r., poz. 1781) w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k.150-153v).

Zastępca Prokuratora Okręgowego w T. złożył zażalenie na powyższą uchwałę. Zaskarżył to orzeczenie w całości, na niekorzyść prokuratora J. H. W zażaleniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający wpływ na treść uchwały poprzez niedostateczną analizę przesłanek wymienionych w art. 115 § 2 k.k., a następnie wyrażenie, że motywacja prokuratora J. H. przy dochodzeniu roszczeń pracowniczych, brak szkody oraz kwalifikacje podmiotów do których dotarły informacje niejawne oraz dane osobowe, w tym wrażliwe, skutkują oceną, że stopień społecznego niebezpieczeństwa jego czynu jest znikomy w sytuacji, kiedy rodzaj i charakter naruszonych czynem zabronionym dóbr prawnych, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych obowiązków, postać zamiaru, a także rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia należyście ocenione prowadzą do konkluzji, że stopień społecznej szkodliwości czynu jest zdecydowanie wyższy aniżeli znikomy.

Podnosząc ten zarzut, Zastępca Prokuratora Okręgowego w T. wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. H. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w E. za czyn zabroniony z art. 266 § 2 k.k. i art. 107 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k.163-167).

Prokurator J. H. w pismach datowanych na dzień: 7 lipca 2023 r., 19 lipca 2023 r. oraz 21 lipca 2023 r., wniósł o nieuwzględnienie złożonego zażalenia i utrzymanie zaskarżonej uchwały w mocy. Ponadto sformułował w tym pismach wnioski formalne oraz dowodowe (k. 200 - 220v, k. 238 - 238v, k. 239 - 246).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie Zastępcy Prokuratora Okręgowego w T. nie zasługuje na uwzględnienie.

Mając na uwadze doniosłość funkcji prokuratora, ustawodawca w 1985 r. wprowadził tzw. prokuratorski immunitet formalny oraz przywilej nietykalności osobistej, które są filarem niezależności prokuratury (por. B. Janusz – Pohl,

Immunitety w polskim postępowaniu karnym, Warszawa 2009, s. 20). Stosownie do art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, sąd dyscyplinarny wydaje zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeśli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. To oznacza, że materialna podstawa decyzji w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej jest w istocie tożsama z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. Na gruncie zaś wykładni tego przepisu k.p.k. wskazuje się, że wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która wystarcza do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia w rozumieniu art. 303 k.p.k. W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego podkreślano się, że sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa” jest nieostre (niedookreślone), zatem ocena, czy spełniona została opisana nim przesłanka, zawsze zależy od konkretnych okoliczności sprawy (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 października 2004 r., sygn. SNO 40/04, OSNSD 2004, Nr 2, poz. 33). Podejrzenie popełnienia przestępstwa musi być jednak w pełni uzasadnione, nienasuwające żadnych istotnych wątpliwości ani zastrzeżeń, zarówno co do popełnienia czynu jak i zaistnienia wszystkich znamion konkretnego typu przestępstwa (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 8 maja 2007 r., sygn. SNO 21/07, OSNSD 2007, poz. 38, z dnia 27 stycznia 2009 r., sygn. SNO 95/08, OSNSD 2009, poz. 24, z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. SNO 32/11, OSNSD 2011, poz. 41). Oczywistym jest, że organ stosujący prawo nie ma w polskim porządku konstytucyjnym podstaw do kwestionowania zasadności kryminalizacji określonego zachowania poprzez dokonywanie oceny stopnia społecznej szkodliwości zachowań opisanych w danym typie przestępstwa. W razie wątpliwości co do racjonalności poczynań ustawodawcy może jednak wdrożyć procedurę badania zgodności danego ustawowego rozwiązania z Konstytucją RP. Poza tym wyjątkowym rozwiązaniem organ stosujący prawo bada zawsze stopień społecznej szkodliwości konkretnego czynu realizującego znamiona typu przestępstwa według wskazań ustawodawcy zawartych w art. 115 § 2 k.k. Celem takiego badania jest stwierdzenie, czy dany czyn zabroniony posiada „typowy” dla swojego zestawu

znamion stopień społecznej szkodliwości czynu, czy też stopień społecznej szkodliwości tego konkretnego czynu jest znikomy, gdyż w takim wypadku ten czyn nie będzie już podlegał dalszemu wartościowaniu prawnokarnemu, bowiem nie posiada cechy karygodności, stanowiącej „materialny element definicji przestępstwa” (por. E. Plebanek, *Materialne określenie przestępstwa*, Warszawa 2009, s. 288 – 296).

Nie można podzielić podniesionego w zażaleniu zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mającego wpływ na treść uchwały poprzez niedostateczną analizę przesłanek wymienionych w art. 115 § 2 k.k. W utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego konsekwentnie wskazuje się, że w postępowaniu w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej dokonuje się oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego objętego wnioskiem oskarżyciela (por. np. uchwały Sądu Najwyższego Sądu – Dyscyplinarnego: z dnia 12 grudnia 2002 r., sygn. akt SNO 48/02, z dnia 13 stycznia 2003 r., sygn. akt SNO 53/02, z dnia 10 maja 2006 r., sygn. akt SNO 15/06, z dnia 5 lipca 2006 r., sygn. akt SNO 32/06, z dnia 30 czerwca 2009 r., sygn. akt SNO 31/09, z dnia 30 lipca 2009 r., sygn. akt SNO 49/09, z dnia 17 września 2010 r., sygn. akt SNO 40/10, z dnia 27 października 2010 r., sygn. akt SNO 48/1). Żadne racje nie przemawiają za tym, aby odstąpić od tego stanowiska w przypadku postępowań sądowych o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej.

Pojęcie społecznej szkodliwości nie zostało zdefiniowane w k.k. W art. 115 § 2 k.k. wskazano jedynie faktory oceny stopnia społecznej szkodliwości. To wyliczenie, w tym przepisie, okoliczności rzutujących na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu ma charakter zamknięty (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2006 r., sygn. akt IV KK 395/06, Legalis, z dnia 11 kwietnia 2011 r., sygn. akt IV KK 382/10, Legalis). W doktrynie zauważa się, że przepis art. 115 § 2 k.k. wskazuje na przedmiot oceny społecznej szkodliwości czynu zabronionego z jednej strony ogólnie, a z drugiej strony kompleksowo. Wskazanie ogólne polega na tym, że przepis ten odnosi się do każdego typu czynu zabronionego, generalizując przedmiotowe i podmiotowe elementy czynu zabronionego. Wskazanie kompleksowe sprowadza się zaś do przedstawienia wszystkich elementów

przedmiotowych i podmiotowych występujących w czynach zabronionych. Zatem przepis art. 115 § 2 k.k., chociaż może być odnoszony do każdego czynu zabronionego, zawiera również elementy, które mogą nie dotyczyć konkretnie rozpatrywanego typu czynu zabronionego. Pozwala to przyjąć, iż do konkretnie rozpatrywanego czynu zabronionego odnoszą się tylko te faktory z art. 115 § 2 k.k., które mają swoje odpowiedniki w danym typie czynu zabronionego (por. R. Zawłocki, *Pojęcie i funkcje społecznej szkodliwości czynu w prawie karnym*, Warszawa 2007, s. 194 – 212).

Uchybienia sądu przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu mogą przybrać dwojaką postać, tj. obrazy prawa materialnego oraz błędy w ustaleniach faktycznych. Błąd co do prawa materialnego występuje wówczas, gdy przy ocenie stopnia karygodności czynu pominięto okoliczności wymienione w art. 115 § 2 k.k. lub wzięto pod uwagę okoliczności niewyszczególnione w tym przepisie. Błąd w ustaleniach faktycznych występuje natomiast wtedy, gdy okolicznościom z art. 115 § 2 k.k. przydano zbyt dużą lub zbyt małą rangę (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2022 r., sygn. akt II KK 477/22, LEX nr 3558761). Autor zażalenia, wbrew temu co ustalił Sąd Najwyższy orzekający w pierwszej instancji, podnosi, że rodzaj i charakter naruszonych czynem zabronionym dóbr prawnych, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych obowiązków, postać zamiaru, a także rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia, należyście ocenione, prowadzą do konkluzji, że stopień społecznej szkodliwości czynu jest zdecydowanie wyższy aniżeli znikomy. W ocenie Sądu Najwyższego – działającego jako sąd odwoławczy, nie można się zgodzić z argumentacją z zażalenia. Sąd Najwyższy orzekający w pierwszej instancji, odmawiający zezwolenia na pociągnięcie prokuratora J. H. do odpowiedzialności karnej, przeprowadził bowiem dogłębną analizę każdej z przesłanek wymienionych w art. 115 § 2 k.k., uwzględniając ich znaczenie w istniejących realiach sprawy i dokonał prawidłowej oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego we wniosku uznając go za znikomy. Odnosząc się do tej oceny w aspekcie „rodzaju i charakteru naruszonego dobra prawnego”, trzeba przypomnieć, iż przez dobro prawne należy rozumieć przedmioty realne lub idealne, z którymi są związane pewne wartości społeczne i z tego względu znajdują

się one pod ochroną prawa karnego (por. W. Wolter, Zarys systemu prawa karnego. Część ogólna, Kraków 1933, s. 81 – 82). Prawo karne podejmując się ochrony określonych dóbr prawnych, wskazuje że są to wartości cenne dla wspólnoty państwowej i żyjącego w niej człowieka (por. A. Grześkowiak (red.), Prawo karne, Warszawa 2007, s. 7). Kodeks karny jest ułożony według wartości chronionych dóbr prawnych, służy temu systematyka Części szczególnej. Systematyzacji według wartości dóbr prawnych dokonał ustawodawca. Przepis art. 266 § 2 k.k. chroni tajemnicę służbową. Podkreśla się, że obowiązek dyskrecji spoczywający na depozytariuszu informacji podyktowany jest zarówno potrzebą ochrony istotnego interesu prywatnego – stosunku zaufania łączącego dysponenta informacji z jej depozytariuszem, jak też potrzebą prawidłowego wykonywania określonych zawodów, w których szczególne znaczenie odgrywa stosunek zaufania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt III KK 267/12, OSNKW 2013, z. 7, poz. 58). Natomiast przepis art. 107 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, chroni dobro prawne jakim jest ochrona danych osobowych, służąca zapewnieniu, w ramach prawa do prywatności, gwarancji pewnego stanu niezależności danej osoby, gdy to sam człowiek może decydować o zakresie i zasięgu udostępniania i komunikowania innym osobom informacji o swoim życiu. Niewątpliwie dobra prawne chronione tymi przepisami, nie są umieszczone w systematyce wartości dóbr prawnych na najwyższych miejscach. Bezspornym jest też, iż naruszając te dobra prawne prokurator J. H. działał we własnym interesie procesowym wykazania istnienia swojego roszczenia w procesie toczącym się z jego powództwa przed Sądem Rejonowym [...] w G. Zgodzić się należy z Autorem zażalenia, że dokumenty z postępowania przygotowawczego, które prokurator J. H., przedłożył w swojej sprawie sądowi powszechnemu, nie zostały pozyskane w sposób zgodny z przepisami prawa (wprowadzenie w błąd pracowników sekretariatu Prokuratury Rejonowej w E., brak zgody przełożonego na wydanie owych dokumentów), jednakże trafiły one przecież do sądu, którego pracownicy działają też w ramach określonych procedur prawnych, a więc ryzyko ujawnienia tajemnic postępowania przygotowawczego oraz danych osobowych, było w tej sytuacji minimalne. Owszem mogło dojść do zapoznania się ze wskazanymi dokumentami przez

pracownika biura podawczego, czy kolejno np. pracownika Sekretariatu Wydziału, protokolanta i sędziego sprawozdawcę, któremu przydzielono tę sprawę, niemniej w dalszym ciągu nie traci na zasadności argumentacja Sądu Najwyższego orzekającego w pierwszej instancji, że osoby te (zatrudnione w sądzie), zdają sobie sprawę z ciążącego na nich obowiązku urzędniczej dyskrecji, a także mają świadomość konsekwencji, za ewentualne rozpowszechnienie tych dokumentów lub informacji w nich zawartych. Nadto skarżący powołuje się na postępowanie Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt I ZI 30/22, w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora J. H. za przestępstwo z art. 266 § 2 k.k. w zb. z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, i że do pozyskania wymienionych w tym postępowaniu dokumentów doszło w sposób odpowiadający takiemu samemu nielegalnemu działaniu prokuratora J. H., m.in. poprzez wprowadzenie pracowników sekretariatu Prokuratury Rejonowej w E. w błąd. Niemniej należy zauważyć, że w powołanym przez Autora zażalenia postępowaniu immunitetowym w sprawie o sygn. akt I ZI 30/22, Sąd Najwyższy w dniu 16 marca 2023 r., wydał uchwałę odmawiającą zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora J. H., wskazując w uzasadnieniu, że zachowanie objęte wnioskiem prokuratora nie stanowi przestępstwa z uwagi na jego znikomą szkodliwość społeczną. Powoływanie się więc przez Skarżącego na to postępowanie, z powodu treści zapadłego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, jest chybione. Nadto należy wskazać, że nie stwierdzono, aby osobom, których dane osobowe zostały przekazane Sądowi Rejonowemu [...] w G. przez prokuratora J. H., została wyrządzona tym jakakolwiek szkoda. Trafnie też zauważył Sąd Najwyższy orzekający w pierwszej instancji, w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, iż te dane osobowe mogłyby zostać włączone do akt toczącej się sprawy cywilnej na skutek uwzględnienia przez Sąd Rejonowy [...] w G., zgłoszonego przez prokuratora J. H. wniosku dowodowego i wówczas ryzyko ich ujawnienia nie byłoby mniejsze, niż w wyniku działania prokuratora J. H. opisanego we wniosku Zastępcy Prokuratora Okręgowego w T. z dnia 4 lutego 2023 r., sygn. akt [...].

Kierując się przedstawionymi wyżej motywami, Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[M. T.]

[ms]